

A Fővárosi Ítéltábla Kroóné dr. Tóth Annamária ügyvéd (....) által képviselt felperes neve(felperes címe) felperesnek, dr. Nagy Attila ügyvéd (....) által képviselt alperes neve(alperes címe) alperes ellen szerzői jogsértés megállapítása iránt indított perében a Budapest Környéki Törvényszék 2015. március 19. napján kelt, 10.P.25...../2013/16. számú ítélete ellen a felperes 18. sorszám alatti fellebbezése folytán meghozta az alábbi

í t é l e t e t :

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperesnek 50.000 (Ötvenezer) forint + áfa összegű ügyvédi munkadíjból álló másodfokú perköltséget.

Köteles a felperes a le nem rótt 640.000 (Hatszáznegyvenezer) forint fellebbezési illetéket az államnak, külön felhívásra megfizetni.

Az ítélet ellen nincs helye fellebbezésnek.

I n d o k o l á s

Az elsőfokú bíróság ítéletével a keresetet elutasította, és kötelezte a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperesnek 300.000 forint + áfa perköltséget, valamint a Magyar Állam javára a NAV külön felhívására 480.000 forint feljegyzett eljárási illetéket.

Az ítélet tényállása szerint a felperes Munkácsy díjas szobrászművész, aki 1983-ban felkérést kapott arra, hogy tervezze meg és készítse el F. központjában, a M. utca – Sz. utca által határolt/31-32. hrsz.-ú területen a település felszabadulási emlékművét. A Képző- és Iparművészeti Lektorátus 1984. július 4-én elfogadta a felperes által bemutatott szobortervet. Az alperesi jogelőd és a felperes között 1984. augusztus 3-án vállalkozási szerződés jött létre, amely szerint a felperes vállalta egy kőből és vörösrézből megformázott, 490 cm magas felszabadulási emlékmű megalkotását, míg az alperesi jogelőd vállalta a kivitelezési költségek biztosítását. A szobor átadásának időpontját 1985. március 25. napjában határozták meg, a szobor felavatására 1985. május 24-én került sor. A Képző- és Iparművészeti Lektorátus 1985. június 10-én kelt okirata szerint a Lektorátus azzal fogadta el az elkészült művet, hogy a továbbiakban az alperesi jogelőd köteles gondoskodni a műalkotás megővéséről, karbantartásáról, az állóeszköz nyilvántartásba való felvételéről. A felperes honoráriumként 232.000 forintot kapott a mű elkészítéséért.

Az alperesi jogelőd, mint eladó és S.-né V- K-, mint vevő között 1997. április 3. napján adásvételi szerződés jött létre a F-,/32. hrsz.-ú beépítetlen területre. D. Város Jegyzője a 2001. október 29. napján kelt határozatával engedélyezte a F-,/31., 32. és 48. hrsz. alatti ingatlanok közti telekhatár rendezést, amelynek eredményeként létrejött a 31. hrsz. alatti 1470 m² közterület, 32. hrsz. alatt 3618 m² beépítetlen terület és 48. hrsz. alatt 8363 m² közterület.

Az alperesi jogelőd, mint eladó és a T V H. Kft., mint vevő között 2001. november 14-én adásvételi szerződés jött létre a 31. hrsz.-ú közterület megnevezésű ingatlanból a megosztás után létrejött terület adásvétele tárgyában. Az alperesi jogelőd jogerős építési engedélyt adott a T.-F. 2002 I., É. Sz. és K. Kft-nek a M. utca – Sz. utca kereszteződésben található terület lakóházzal történő beépítésére. A D. Körzeti Földhivatal 2005. március 18-án kelt határozatával a F./32. hrsz. alatti ingatlanon a T.-F. 2002 Kft. javára bejegyzett tulajdonjogot törölte, a földrészleten megépült épületet feltüntette, és az újonnan kialakult ingatlanokra a tulajdonjogot a 2004. augusztus 1. napján egységes szerkezetbe foglalt társasházi alapító okirat alapján társasház alapítás jogcímén a T.-F. 2002 Kft. javára bejegyezte.

A felszabadulási emlékmű a felállítását követően közelebbről meg nem határozható időben eltűnt. A felperes 2012. november 15. napján levélben fordult igényével az alperes polgármesteréhez és jegyzőjéhez, majd 2013. április 15. napján ismételten, továbbá jogi képviselője útján 2013. június 17-én. A jegyző 2013. szeptember 12. napján kelt, a felperesi jogi képviselőnek címzett levelében kifejtette, hogy a felperes felé felelősség nem terheli és igénye megalapozatlan.

A felperes módosított keresetében az alperes, illetve jogelődje szerzői jogsértő magatartásának megállapítását kérte, mivel álláspontja szerint a felperes művének köztérre helyezését követően az alperes nem tett eleget megóvási, karbantartási kötelezettségének. Hivatkozott a Képző- és Iparművészeti Lektorátus 1984. július 4-én kelt elhelyezési engedélyében foglaltakra, amely az alperes és jogelődje kötelezettségévé tette a felperesi műalkotás megóvását és karbantartását. A tulajdonos tulajdonjogából eredő rendelkezési jogát álláspontja szerint úgy kell gyakorolnia, hogy ne sértsen szerzői jogot és a szerző érdekeit, az alperesi jogelőd azonban nem tanúsította a kellő körültekintést. Mindezekre tekintettel a felperes kérte az alperes kötelezését 7.000.000 forint nem vagyoni és 1.000.000 forint vagyoni – általános – kártérítés megfizetésére.

Az alperes érdemi ellenkérelme a kereset elutasítására irányult. Vitatta, hogy a vállalt kötelezettségét megszegte volna. Előadta, hogy a szobor eltűnése miatt ismeretlen tettes ellen feljelentést tett, a nyomozás azonban eredménytelenül zárult és az 2005-ben megszűnt. Álláspontja szerint a perbeli műalkotás eltűnése nem róható a terhére, 2005-ben még nem állt rendelkezésre térfigyelő rendszer, így az akkori technikai feltételek – rendőri járőrözés – szerint történt a közterületi műalkotások őrzése. Állítása szerint a szobrot ellopták, így a közterület elidegenítésekor nem volt lehetőség annak elbontására, illetve áthelyezésére. Az alperes a felperes művét nem csonkította meg, nem torzította el, azon semmiféle olyan változtatást nem hajtott végre, amely bármilyen módon sértette volna a felperes szerzői jogait, így kártérítési felelőssége nem áll fenn. Vitatta a kereset összecszerűségét mind a vagyoni, mind a nemvagyoni kár tekintetében, annak eltúlzottságára hivatkozással.

Az elsőfokú bíróság a keresetet megalapozatlannak találta. Határozatát a szerzői jogról szóló 1999. évi LXXVI. törvény (Szt.) 1. §-ának (1) és (2) bekezdésére, 4. § (1) bekezdésére, 9. § (1) bekezdésére, 13. §-ára, 16. § (1), (6) és (7) bekezdésére, 67. § (1) bekezdésére, 68. § (1) bekezdésére, a Pp. 3. §-ának (2) bekezdésére, 206. §-ára és 215. §-ára alapította.

Arra a megállapításra jutott, hogy a perbeli műalkotás egységének megbomlását nem jelentheti annak a köztérrel való eltűnése, ezért még ha bizonyított is lenne az alperes, illetve jogelődje mulasztása a megóvási-karbantartási kötelezettségek megszegése miatt, az ez esetben sem lenne tekinthető a szerző személyhez fűződő jogát sértő magatartásnak.

Az Szt. 16. §-ának (6) és (7) bekezdése értelmezésével az elsőfokú bíróság akként foglalt állást,

hogy a felperes műalkotásának eltűnése, illetve esetleges megsemmisülése nem tekinthető jogosulatlan felhasználásnak sem. A perbeli esetben közelebbről meg nem határozható időben a felperes műalkotása eltűnt F. város közteréről, mely esemény kapcsán felvethető az alperes, illetve jogelődjének felelőssége, azonban nem szerzői jogi perben, szerzői jogsértésre hivatkozással.

A határozattal szemben a felperes élt fellebbezéssel, amelyben elsődlegesen az elsőfokú ítélet megváltoztatását és a kereset szerinti döntés meghozatalát, másodlagosan az ítélet hatályon kívül helyezését kérte.

Kifejtette, hogy az alkotás fizikai egységének védelme a mű egységének védelmét jelenti, ezért az alkotás fizikai egységének sérelme a szerző személyhez fűződő jogainak sérelmét valósítja meg. Közterületen maradandóan rögzített alkotások tekintetében már az áthelyezés is sértheti a mű egységét, azaz a szerzőnek az Szjt. 13. §-a által védett személyhez fűződő jogát, ezért az elsőfokú bíróság azon álláspontja, miszerint egy köztéri alkotás köztérről való eltűnése nem jelenti a mű egységének sérelmét, ellentétes a jogszabályi rendelkezésekkel és a töretlen bírói gyakorlattal.

Sérelmezte a fellebbezés, hogy az elsőfokú bíróság nem adott lehetőséget arra a felperes számára, hogy az alperes 2015. január 28-ai keltű érdemi ellenkérelmében foglaltakra reagáljon. Erre tekintettel a fellebbezéséhez mellékelve benyújtotta a Képző- és Iparművészeti Lektorátus F.Nagyközség Önkormányzata Műszaki Irodájának 2002. június 19-ei dátummal írt levelét, amely álláspontja szerint hitelt érdemlően bizonyítja, hogy az alperes tervbe vette a per tárgyát képező szobor áthelyezését. A levélből kitűnik, hogy a szobrot az önkormányzat bontotta le, ezért azt nem lophatta el senki, ez az alperesi magatartás azonban a felperes terhére szerzői jogsértést valósít meg. Emellett az alperes S.-né V. K.-nal az adásvételi szerződést 1997. április 3-án úgy kötötte meg, hogy a területet üres területként idegenítette el, az állóeszköz nyilvántartásában szereplő szobor jövőbeni sorsát a művész és a lektorátus bevonásával nem rendezte. A vevőt a szerződésben nem tájékoztatta a szobor létéről, és a szoborral kapcsolatos őrzési, megóvási kötelezettségéről. E jogellenes magatartásával ok-okozati összefüggésben lépett fel a felperesi jogsérelem, azaz a szobor fellelhetetlensége.

Az alperes fellebbezési ellenkérelme az elsőfokú ítélet helybenhagyására irányult.

A fellebbezés nem alapos.

Az elsőfokú bíróság a bizonyítási eljárást a szükséges mértékben lefolytatta, a tényállást helyesen állapította meg és abból helytálló érdemi döntést hozott. Ítélete jogi indokait a Fővárosi Ítéltábla teljes körűen osztotta, azokhoz – elsősorban a fellebbezésben foglaltakra tekintettel – az alábbiakat fűzi.

A közterületi szobor tulajdonosa megszerzi egyrészt a műpéldányán tulajdonjogát a szobrásztól, másrészt – függetlenül attól, hogy kötött-e felhasználási szerződést – bizonyos felhasználási jogot, azaz a kiállítás jogát (Szjt. 69. §), mely körbe tartozik a felállításra vonatkozó jog is. A felállítás általában véve a szobor végleges helyen történő elhelyezését jelenti. A kiállítás ezzel szemben egyfajta művészeti „árubemutató” egy ilyen célra kialakított helyen, ahol az egyes kiállított művek cserélődhetnek (SzJSzT-13/13). A perbeli esetben az alperes megszerezte a műpéldány tulajdonjogát és azt a jogot, hogy azt köztéren felállíthassa.

A felperes keresetében az alperes, illetve jogelődje szerzői személyhez fűződő és vagyoni jogot sértő magatartásának megállapítását kérte, mivel álláspontja szerint a felperes művének köztérre helyezését követően az alperes nem tett eleget megóvási, karbantartási kötelezettségének, mely magatartása eredményeként a F. központjában, a M. utca – Sz.utca által határolt/31-32. hrsz.-ú

területen felállított, 1985. május 24-én felavatott felszabadulási emlékmű meg nem határozható időpontban eltűnt. Minderre tekintettel kérte az alperes kötelezését 7.000.000 forint nem vagyoni és 1.000.000 forint vagyoni – általános – kártérítés megfizetésére.

Az elsőfokú bíróság helytállóan jutott arra a megállapításra, hogy a perbeli műalkotás egységének megbomlását nem jelenti annak a köztérrel való eltűnése.

Az Szjt. 13. §-a szerint a szerző személyhez fűződő jogát sérti művének mindenfajta eltorzítása, megcsonkítása, vagy a mű más olyan megváltoztatása vagy a művel kapcsolatos más olyan visszaélés, amely a szerző becsületére vagy hírnevére sérelmes.

A mű egységének védelme egyrészt az alkotás fizikai egészének, másrészt szellemi egységének, mondanivalójának sérthetlenségére vonatkozik, azaz a szabály a beavatkozástól védi a művet. Jogsértő a mű mindenfajta eltorzítása, megcsonkítása, továbbá az olyan megváltoztatása vagy megcsonkítása, amely a szerző becsületére vagy hírnevére sérelmes. A mű eltorzítása, megcsonkítása megítélésénél csak a mű lényeges vonásait érintő beavatkozás jogsértés. A becsületre vagy hírnévre sérelmes megváltoztatás vagy más ilyen visszaélés mindenekelőtt a mű szellemi változatlanlanságát a mű szövegeinek, formájának tényleges változtatása nélkül sértő esetkörök.

Helyesen hivatkozott a felperes a fellebbezésében az ítélkezési gyakorlatra, amely szerint jogsértő beavatkozás lehet egy főtérre rendelt, ott elhelyezett szobornak egy szűk átjáróhelyre való áthelyezése. Ilyen jogsértő beavatkozásnak tekinti a bíróság továbbá az állammegóvási kötelezettség olyan megszegését is, amelynek eredményeként a szobrot annak tulajdonosa hagyja növényvel benőni, vagy a ráöntött festéket nem távolítja el. A jelen esetben azonban a mű eltűnt, nem állapítható meg tehát az alperes részéről olyan beavatkozás, változtatás, amely a mű egységét sértene. Ezért az alperes terhére nem állapítható meg személyhez fűződő szerzői jogot sértő magatartás.

Az elsőfokú bíróság helytállóan állapította meg az Szjt. 16. §-ának (6) és (7) bekezdése értelmezésével, hogy a felperes műalkotásának eltűnése, illetve esetleges megsemmisülése nem tekinthető jogosulatlan, szerzői vagyoni jogot sértő felhasználásnak sem.

A perbeli esetben az alperes mulasztásának megállapításához nem állt elegendő adat az elsőfokú bíróság rendelkezésére, míg a fellebbezéshez csatolt levél - annak értékelése esetén - sem alkalmas annak megállapítására, hogy a szobor eltűnésére ténylegesen mikor és milyen körülmények között került sor, mert abban pusztán egy ideiglenes áthelyezés kerül említésre. A felperes ezért csak feltételezésekre alapozhat, amikor az alperesi jogsértésre hivatkozik. Ilyen körülmények között az alperes terhére tevőleges jogsértő magatartás vagy mulasztás megállapítására nem volt lehetőség, a szobor ugyanis közterületen állt, annak eltulajdonítása nem volt megelőzhető az alperes által.

Mindezekre tekintettel helyesen döntött az elsőfokú bíróság, amikor a felperes szerzői jogsértés megállapítására és ennek alapján kártérítés megfizetésére irányuló keresetét elutasította.

A Fővárosi Ítéltábla ezért az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 253. §-ának (2) bekezdése alapján helybenhagyta.

Az eredménytelenül fellebbező felperest a Pp. 239. §-a alapján alkalmazandó Pp. 78. § (1) bekezdése szerint kötelezte az alperes oldalán felmerült, a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. §-ának (2), (5) és (6) bekezdése, valamint a 4/A. § (1) bekezdése alapján mérlegeléssel, az elvégzett munkával arányban állóan megállapított ügyvédi munkadíjból álló másodfokú perköltség megfizetésére.

A felperes illetékfeljegyzési joga folytán le nem rótt illeték viselésére vonatkozó rendelkezés az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény (Itv.) 74. §-ának (3) bekezdése alapján alkalmazandó 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 13. §-ának (2) bekezdésén alapul. Az megfizetni rendelt illeték mértékét az Ítéltábla az Itv. 46. §-ának (1) bekezdése alapján, a 8.000.000 forint vagyoni- és nem vagyoni kártérítésre vonatkozó igény figyelembe vételével állapította meg.

Budapest, 2016. február 4.

Dr. Lesenyei Terézia s.k.
a tanács elnöke

. Mózsik Tímea s.k.
előadó bíró

Dr. Pullai Ágnes s.k.
bíró

A kiadmány hitelül: